

EMEK SİNEMASI'NIN KORUNMASI İLE İLGİLİ GÖRÜŞ

Emek Sineması, İstanbul kültür yaşamının özgün mekânsal değerlerini yaşatan bir yapı olmanın yanı sıra, Beyoğlu'nun günlük hareketliliğine katılan canlı odaklardan biridir. 19. Yüzyıldan bu yana kentin modernleşmesine ilişkin her değişim Emek Sineması ve ona eklenen yapılar bütününde önemli izler bırakmıştır. Emek Sineması ve çevresindeki mekanlar en azından 19. Yüzyıl ortalarından bu yana kentin kültür yaşamının merkezinde yer almışlardır. Bu adanın kentin ilk opera-tiyatro yapısını barındırdığı, elçilikler dışında ilk baloların burada verildiği, İstanbul'da kendisi için inşa edilmiş bağımsız bir yapıya sahip ilk kulübün burada konumlandığı gibi tarihsel gerçekler bilinmektedir. Yaklaşık olarak son yarım yüzyıldaysa sunduğu nitelikli filmler ve diğer düzeyli etkinliklerle kentlilerin belleklerinde unutulmaz izler bırakmış olan bu sıradışı mekan ve bulunduğu yapı adası bütün olarak korunması gereken bir kültür varlığıdır. Beyoğlu'nda korunmaya değer bulunarak tescil edilen ilk yapılar da yine bu yapı adasında konumlanmaktadır. Söz konusu yapı birikiminin koruma statüsünün düşürülmesi ve yerine bir AVM yapılması İstanbul'da geç 19. Yüzyıl ile erken 20. Yüzyılda ortaya konmuş en önemli tarihsel yapı topluluklarından birini ortadan kaldıracaktır. Böyle bir girişim İstanbul'da tarihi çevrenin karşı karşıya olduğu en vahim saldırılardan biri olarak nitelenebilir.

Cercle d'Orient ve Emek Sineması'nın üzerinde konumlandığı yapı adası 19. Yüzyılın ikinci yarısından başlayarak 1960'lara uzanan aralıkta İstanbul'da uygulanmış en gelişkin inşaat tekniklerinin ve bir dizi mimari üslubun düzeyli örneklerini de içermektedir. Sadece Emek Sineması özelinde ele alınırsa, yapı İstanbul'da 20. Yüzyıl başından bugüne ulaşmış en geniş iç mekandır. Bezeme özellikleri bakımından 1900'lü yılların biçim tercihlerini önemli ölçüde korumaktadır. Yapım teknolojisi açısından olduğu gibi, üslupsal olarak da aynen korunması gereken 1. Derece eser niteliğindedir. Bu denli önemli bir tarihi mekan yerinde ve özgün mimarisi ile korunmalıdır. Yapım özellikleri nedeniyle başka bir yere, konuma, kota taşınarak korunacağını savunmak, koruma ilkelerine aykırı olmanın ötesinde teknik olarak imkansızdır. Yıkıldıktan sonra benzer bezemeleri üzerinde barındıran bir başka mekan inşa edilmesi kuşkusuz mümkündür; ancak, buna tarihsel çevreyi koruma değil, "tarihsel gibi gözüken" bir yeni bina yapmak denir. Koruma ve restorasyon disiplini yeni malzeme ve tekniklerle "sözde tarihsel" mekanlar inşa etme aldatmacasının bir diğer adı değildir. Tarihsel eser ve çevreleri önemseyen duyarlı hiçbir uzman ve yurttaş bu aldatmacaya kanmayacaktır, kanmamalıdır.

Tarihsel çevre ve yapıları koruma yaklaşım ve ilkelerini hiçe sayarak, sadece kısa vadeli maddi çıkarları ön plana alarak bu alanda yapılmak istenenler kamu yararına aykırıdır. Beyoğlu'nun tarihi kimliğine, yapı stokunun inşai ve mimari özelliklerine saygı gösterilmeli ve semtin Emek Sineması gibi özgün bileşenleri özenle, yerinde korunmalıdır.

ICOMOS Türkiye Milli Komitesi üyeleri

